

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 9400/2025
04.09.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић, Радославе Мађаров, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Предраг Ђурић адвокат из ..., против туженог „Mercator-S DOO“ Београд, чији је пуномоћник Владан Симеуновић адвокат из ..., ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж 1290/2023 од 03.03.2025. године, у седници одржаној дана 04.09.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж 1290/2023 од 03.03.2025. године.

ДЕЛИМИЧНО СЕ ПРЕИНАЧУЈЕ пресуда Вишег суда у Шапцу Гж 1290/2023 од 03.03.2025. године у делу првог, другом и трећем ставу изреке тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Лозници П 1288/21 од 30.01.2023. године у усвајајућем делу другог и трећег става изреке, и одбија захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 152.400,00 динара.

У преосталом делу ревизија тужиоца, изјављена против пресуде Вишег суда у Шапцу Гж 1290/2023 од 03.03.2025. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да на име трошкова поступка по ревизији исплати тужиоцу износ од 50.500,00 динара у року од 8 дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници П 1288/21 од 30.01.2023. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да на име претрпљене нематеријалне штете у виду физичког бола исплати тужиоцу износ од 70.000,00 динара са законском затезном каматом од 30.01.2023. године до исплате, док је одбијен тужбени захтев преко досуђеног па до траженог износа од 90.000,00 динара. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да на име претрпљене нематеријалне штете у виду страха исплати тужиоцу износ од 60.000,00 динара са законском затезном каматом од 30.01.2023. године до исплате, док је преко досуђеног па до траженог износа од 80.000,00 динара тужбени

захтев одбијен. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да на име трошкова парничног поступка исплати тужиоцу износ од 157.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, а са вишком захтева за накнаду трошкова поступка преко досуђеног до траженог износа од 247.000,00 динар, захтев је одбијен. Ставом четвртим изреке, одбијен је приговор недостатка пасивне легитимације туженог.

Пресудом Вишег суда у Шапцу Гж 1290/2023 од 03.03.2025. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Лозници П 1288/21 од 30.01.2023. године у обавезујућем делу првог и другог, као и у четвртном ставу изреке тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени на исплату накнаде нематеријалне штете за физичке болове у износу од 70.000,00 динара и за страх у износу од 60.000,00 динара, све са затезном законском каматом од 30.01.2023. године до исплате. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Лозници П 1288/21 од 30.01.2023. године у обавезујућем делу трећег става изреке тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова првостепеног парничног поступка у износу од 157.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да надокнади туженом трошкове парничног поступка у износу од 152.400,00 динара, док је преко досуђеног а до траженог износа од 4.900,00 динара захтев туженог одбијен као неоснован.

Против правноснажне пресуде донетог у другом степену тужилац је, на основу члана 403. став 2. тачка 2. и члана 404. ЗПП, благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Побијаном другостепеном пресудом правноснажно је окончан поступак у спору мале вредности из члана 468. став 1. ЗПП. Одредбом члана 479. став 6. тог закона прописано је да против одлуке другостепеног суда (у поступку у спору мале вредности) није дозвољена ревизија. Наведена одредба налази се у делу закона којим је уређен посебан поступак у споровима мале вредности, и као посебна одредба искључује примену члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП о дозвољености ревизије у случају када је другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одлучио о захтевима странака.

Одредбом члана 404. став 1. ЗПП прописано је да је ревизија дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако Врховни суд оцени да је потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права. Према ставу 2. те одредбе, Врховни суд одлучује о дозвољености и основаности ревизије из става 1. у већу од пет судија.

По оцени Врховног суда, о тужиочевој посебној ревизији у овом спору потребно је одлучивати ради разматрања правног питања и тумачења права у погледу захтева за накнаду штете коју је претрпело неко лице приликом отклањања штете другог, због чега је на основу члана 404. ЗПП одлучено као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је тужиочева ревизија делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а нема ни битне повреде одредаба парничног поступка из става 1. тог члана учињене у другостепеном поступку, на коју ревидент указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је спречио покушај разбојништва у продајном објекту туженог и наношење тежих повреда запосленом туженог који се супротставио наоружаном нападачу. Тужилац је успео да нападачу избије нож из руке и да га затим уз помоћ другог запосленог савлада, и задржи до доласка полиције. Продајни објект туженог има обезбеђење које је тог дана радило само у првој смени (покушај разбојништва догодио се у вечерњим часовима). У том догађају тужилац је претрпео страх због непосредне животне угрожености у трајању од 10 минута, а затим је запао у реактивно стресно стање у трајању од месец дана, током којег му је била поремећена психо-физичка равнотежа. То стање испољавало се напетостићу и анксиозношћу, праћеним телесним манифестацијама (убрзан рад срца, знојење, осећај недостатка ваздуха), несаницом, падом расположења и вољно нагонских динамизама. По протеклу тог периода код тужиоца се повремено евоцирају стање нелагоде и непријатности приликом подсећања на тај догађај и помисли на сусрет са нападачем. Код тужиоца су након тог догађаја констатована два овална крвна подлива величине од око 3цм на задњој страни десне подлактице, две цртасте огуљотине дужине 3-4 цм и лак оток подлактице у целини. Тужилац је због тих повреда трпео краткотрајни физички бол јаког интензитета, бол средњег интензитета у трајању од шест сати и слабог интензитета два дана.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је обавезао туженог да надокнади тужиоцу нематеријалну штету за претрпљени страх и физичке болове. По становишту тог суда, тужени је објективно одговоран за насталу штету јер у свом продајном објекту нема радника обезбеђења током целог радног дана, што би морао имати због оваквог или сличних догађаја који се увек могу десити, на шта су му указивали и запослени у том објекту. Висину новчане накнаде за утужене видове нематеријалне штете првостепени суд је одредио применом члана 200. став 1. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев. По становишту тог суда, не постоји објективна одговорност туженог за насталу штету у смислу чланова 173-177 Закона о облигационим односима јер се делатност којом се бави не може сматрати опасном делатношћу, а не постоји ни његова субјективна одговорност зато што нема законску обавезу да у обављању трговинске делатности има обезбеђење. Осим тога, по схватању другостепеног суда, тужилац није био непосредно нападнут, већ се сам умешао у догађај, што је друштвено и морално оправдано, али није био у обавези да то учини и зато искључиву одговорност за штету у овом случају има штетник, а не тужени.

По оцени Врховног суда, изложено правно становиште о непостојању обавезе туженог на накнаду штете која је тужиоцу нанета у штетеном догађају није на закону засновано.

Одредбом члана 161. став 3. Закона о облигационим односима прописано је да ко претрпи штету отклањајући од другог опасност штете, има право захтевати од њега

накнаду оне штете којој се разумно изложио. Тужилац је претрпео нематеријалну штету отклањајући од туженог опасност настанка штете по његову имовину (приход остварен продајом робе), и живот и здравље његових запослених. Он је у штетном догађају, спречавајући покушај разбојништва у продајном објекту туженог, исказао храброст и социјално прихватљиво понашање особе која се затекла у објекту и пружила помоћ угроженим лицима. Зато тужена по означеној законској одредби одговара за насталу штету, којој се тужилац разумно изложио у штетном догађају.

Према одредби члана 200. Закона о облигационим односима, суд ће досудити правичну новчану накнаду за претрпљене физичке болове и страх, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, водећи рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Сагласно наведеној законској одредби, основни критеријуми за одређивање накнаде за страх су његов интензитет и дужина трајања. Зато се правична новчана накнада може досудити за страх који је био интензиван и дужег трајања. Ако је интензиван страх кратко трајао, накнада се може досудити ако је у дужем временском периоду нарушена психичка равнотежа оштећеног. У конкретном случају, тужилац је трпео краткотрајни интензиван страх због непосредне животне угрожености, али је његова психичка равнотежа због претрпљеног страха била нарушена у дужем временском периоду (током којег је тражио и помоћ психијатра), са манифестацијама које су утврђене вештачењем. Зато, по становишту ревизијског суда, тужиоцу припада право на накнаду штете за претрпљени страх у износу који је првостепени суд досудио правилном применом члана 200. Закона о облигационим односима, а коју је дужан исплатити тужени у смислу члана 161. став 3. тог закона.

Међутим, интензитет и дужина трајања физичких болова не оправдавају досуђивање новчане накнаде у смислу цитираног члана 200. Закона о облигационим односима, тако да нису основани ревизијски наводи којима тужилац оспорава правилност примењеног материјалног права у погледу одлуке о накнади за претрпљени страх.

Тужени је, без обзира на делимичан успех тужиоца у спору, дужан надокнадити све трошкове парничног поступка јер су они одређени према вредности са којом је тужилац делимично успео у овом спору. Наиме, у случају делимичног успеха тужиоца у спору за накнаду нематеријалне штете трошкови поступка на име награде за рад адвоката и на име судске таксе одређују се према висини досуђеног износа накнаде, а трошкови вештачења у целини, независно од висине досуђене накнаде.

Из тих разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у другом, а на основу члана 414. став 1. истог закона као у трећем ставу изреке.

Одлука о трошковима поступка по ревизији, садржана у четвртном ставу изреке, донета је на основу члана 153. и члана 154. ЗПП. Тужиоци су досуђени трошкови за састав ревизије у износу од 27.000,00 динара и судске таксе за ревизију у износу од 9.400,00 динара и одлуку о ревизији у износу од 14.100,00 динара. Висина досуђених трошкова одређена је применом Адвокатске тарифе и Таксене тарифе, према вредности предмета спора од 70.000,00 динара - износу са којим је тужилац успео у овом спору.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић